

Artikel

Design & comics

In Brussel toont het Design Museum hoe design de verhalen van strips en graphic novels tot leven helpt brengen. En omgekeerd, hoe strips soms ook design beïnvloeden.

Halverwege de twintigste eeuw sijpelde het modernisme de Belgische woonkamers binnen. Zelfs in de meest donkere, burgerlijke interieurs dook innovatief design op. Of toch zeker in strips: Mies van der Rohe bij de fans van Kuifje en Eero Saarinen bij liefhebbers van Robbedoes en Kwabbernoot. Modern design met expressieve lijnen en vloeiende vormen zorgde voor dynamiek binnen het strakke kader van het stripverhaal.

Het waren niet zomaar decorelementen. Belgische stripgrootheden als Hergé en Franquin maakten net als hun internationale collega's gebruik van een universele beeldtaal die hun verhalen onmiddellijk herkenbaar moesten maken. Op een beperkt oppervlak en met eenvoudig leesbare beelden probeerden ze betekenis te vangen. In die taal was een stoel niet gewoon een stoel en een lamp niet alleen maar een lamp: het waren narratieve instrumenten met info die de lezer meestal niet in de tekstballonnetjes kon terugvinden.

HERGÉ

De reizende expo *Living in a Box: Design and Comics* werd ontworpen door het Vitra Design Museum (Weil am Rhein, Duitsland), maar heeft in Brussel een uitgesproken Belgische kleur. Het museum kreeg hiervoor de hulp van Thierry Belenger, een gepassioneerd verzamelaar en expert op het gebied van twintigste-eeuws Belgisch design. Hij zorgde voor een unieke focus op de Atoomstijl van Franquin, maar de grootvader van de Belgische strip is natuurlijk Hergé.

Het album *De Blauwe Lotus* uit 1936 krijgt in de tentoonstelling een prominente plek, met als kanttekening de kritiek op de koloniale en racistische afbeeldingen in de strip. Hergé bouwde als pionier van het medium in onze streken in de jaren dertig aan een beeldtaal met vormen die aansloten bij de esthetische codes van zijn tijd. Zijn grafische lijnen, zwarte, sterk aangezette contouren en effen kleuren pasten perfect bij de formele eenvoud van de No. 14 Chair van Thonet of de MR 10 van Mies van der Rohe, beide te zien in *De Blauwe Lotus*.

FRANQUIN

Na de Tweede Wereldoorlog maakte een nieuwe stijl zijn opwachting in de Frans-Belgische stripwereld. Jijé (Joseph Gillain) zorgde met zijn levendige, expressieve tekeningen in Robbedoes en Kwabbernoot voor een contrast met de meer uitgepuurde, zwarte lijn van Hergé. Ook hij gebruikte elementen uit het moderne design om zijn strips een eigentijdse uitstraling te geven. Bovendien was hij de mentor van André Franquin, die onder de begeleiding van zijn leermeester zelf tot stripgrootheid zou uitgroeien. Franquin nam Robbedoes en Kwabbernoot over en bedacht zelf onvergetelijke figuren als Marsupilami en Guust Flater.

In de tekeningen van Franquin kwam de frisse, naoorlogse stripvormgeving pas echt tot bloei. Dynamisch, afgerond en "atomair": de zogenaamde Atoomstijl was geboren. De jonge helden van Franquins verhalen vertoeven in kamers en kantoren met zitmeubels van het Italiaanse merk Tecno, Olucelampen, Vallaurisvazen en meubels van het Nederlandse merk Pastoe. Of de emblematische Lady Chair van Marco Zanuso en de P40 Chair van Osvaldo Borsani. Strak design met vrije vormen, waarmee Franquin het jeugdige optimisme van de jaren 1950 vertolkte. De stijl dankt zijn naam niet voor niets aan het Atomium, dat gigantische toonbeeld van geloof in de toekomst.

SWARTE

In de jaren 70 en 80 vervaagden de grenzen tussen fictie en functionaliteit nog verder met de opkomst van hybride ontwerpers: tegelijk ontwerper en striptekenaar. In de tentoonstelling wordt zijn werk maar beperkt belicht, maar met Joost Swarte was een alleskunner opgestaan wiens werk zich op het snijvlak van grafisch ontwerp, stripkunst en architectuur bewoog. Hij volgde de opleiding industrieel ontwerp maar zou in zijn carrière zowat alles ontwerpen: strips, postzegels, ansichtkaarten, lp-hoezen, magazine-covers, meubels, glas-inloodramen en gebouwen.

Het was Joost Swarte die in de jaren zeventig de term 'Atoomstijl' introduceerde, en die voor het eerst de tekenstijl van Hergé omschreef met het begrip 'klare lijn'. Die klare lijn loopt door in zijn eigen stijl, naar eigen zeggen een mix van het vakmanschap van de oude stripmeesters en de vrijheid van undergroundtekenaars. De afgelopen decennia vond Joost Swarte een enthousiaste opdrachtgever in het legendarische tijdschrift *The New Yorker*. De speelse, elegante covers die hij voor het magazine maakte combineren humor met een architecturale precisie.

Toen *The New Yorker* hem in een interview vroeg wat nu eigenlijk het verschil is tussen het ontwerpen van een stoel en een coverillustratie, was het antwoord 'niet zo heel veel': "A chair is a complex thing. It should give comfort; preferably, it should be easy to produce and also be an attractive object. But that's not so different from what I try to do in magazine work. I feel a responsibility to the readers. I try to express myself clearly even when the message is complex."

De dialoog tussen design en stripverhalen bestaat vandaag nog steeds, al laat de expo in het Design Museum onze regio buiten beschouwing. Zou de spannendste innovatie in de uitwisseling tussen die twee werelden momenteel uit het Oosten komen? De strip heeft zich de afgelopen decennia opnieuw uitgevonden in de vorm van graphic novels en manga's. Vooral manga is intussen een wereldwijd fenomeen, en goed voor 22 procent van al het gedrukte materiaal in Japan. In Brussel spreken enkele stoelen uit de reeks *Manga Chairs* (2015) van de Japanse studio Nendo tot de verbeelding. De strakke stoelen uit roestvrij staal spelen met de abstracte lijnen die in manga allerlei verhalende effecten hebben. Zonder echt te bewegen staan ze te stuteren, wiebelen of smelten.

TENTOONSTELLING

- [Design and Comics: Living in a Box - Design Museum - Brussel](#)

Celine De Geest

Celine De Geest is een schrijver en redacteur met een hart voor cultuur. Sinds 2017 schrijft ze over kunst en erfgoed. Ze werkt momenteel bij Visit Leuven en was eerder actief bij M Leuven, COLLECT, Film Fest Gent en Bozar. Celine studeerde taal- en letterkunde aan de Universiteit Gent en woont in Brussel.

[Meer van deze auteur](#)

OKV2025+

[Lees het hele tijdschrift](#)